

Özgün Makale

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ile İlgili Görüşleri*

Opinions of the Elementary School Teachers About the Distance Education

Züleyha ERTAN KANTOS¹

Öz

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 salgını süresince ilkokullardaki uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden betimleyici fenomenoloji desende gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde COVID-19 salgını süresince çalışan 16 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin, analizinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulguları dört ana bölüm altında incelenmiştir. Bunlar: sınıf öğretmenlerinin COVID-19 salgını süresince uzaktan eğitim sürecinin yönetimine ilişkin görüşleri, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilme düzeyine ilişkin görüşleri, ilkokullarda uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşler, ilkokullarda COVID-19 salgını sonrasında eğitimin yürütülme biçimine ilişkin görüşlerdir. Araştırma sonuçlarına göre; ilkokullar için uzaktan eğitimin çok da uygun olmadığı, zorunlu dönemde hibrit eğitimin bir seçenek olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. İlkokullar için yüz yüze eğitim öğrencilerin özellikleri düşünülerek her zaman ilk seçenek olmalıdır. Uzaktan eğitimin etkili ve etkin olabilmesi için EBA üzerinden ilkokullar için her sınıfa canlı ders uygulamalarının zorunlu hale getirilmesi, EBA'nın içeriğinin sınıf bazında artırılması gereği belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, uzaktan eğitim, ilkokul, sınıf öğretmeni

Abstract

The purpose of this paper is to reveal the opinions of the elementary school teachers about the distance education during the COVID-19 pandemic. This research was conducted according to phenomenological design in qualitative methods. The research group of the study consist of 16 elementary school teachers who are working during fall semester of the 2019-2020. Content analysis technique was used to analyze data. Results were examined under four section. These are: opinions of the elementary school teachers about the management of distance education process during COVID-19 pandemic, opinions of elementary school teachers about meeting needs of students in academic and cultural fields, opinions of the elementary school teachers about the problems of distance education and how to solve them, lastly, opinions of the teachers about

* Makale başvuru tarihi: 15.03.2021. Makale kabul tarihi: 26.04.2021.

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Ankara, zulisertan@gmail.com, Orcid 0000-0002-3372-4967

the way how education progress was maintained. According to results it was concluded that distance education is not suitable for elementary school level and hybrid education is an option in hard times. Face to face education should be in number one priority considering characteristics of the students. It is stated that it should be compulsory for every class in elementary school to have online lessons in order to carry out effective and active distance education process. It is also indicated that content of the EBA should be improved

Keywords: COVID-19, distance education, elementary school, elementary school teachers

Giriş

Dünya genelinde yaşanan sosyal, politik, ekonomik ve teknolojik değişme ve gelişmeler okulun işlevlerini, eğitime yüklenen anlamı ve eğitimin yapılış biçimini değiştirmiştir. 2019 yılında ortaya çıkan ve kısa sürede dünyayı etkisi altına alan COVID-19 salgını eğitimdeki bu dönüşümü zorunlu hale getirmiş ve hızlandırmıştır. COVID-19'un eğitim hayatımızda yaptığı en büyük etki eğitim ve öğretimin yürütülme biçimi ve kullanılan araçları değiştirme yönünde olmuştur. COVID-19 salgını ile birlikte 13 Nisan 2020 itibariyle 192 ülkede tüm öğrencilerin %99,4'ü yaklaşık 1.716 milyar öğrenci okulların kapatılmasıyla okuldan uzak kalmıştır (UNESCO 2020). 11 Mart 2020'de Türkiye'de görülen ilk vakadan sonra tüm ülkede bütün okullar kapatılmıştır (MEB, 2020a) Eğitim; salgının yayılmaması, öğrencilerin eğitimden kopmaması için tüm dünyada uzaktan devam etmeye başlamıştır. Ülkeler uzaktan eğitimi, dijital ortamdan, televizyon, radyo kullanarak sürdürmeye başlamışlardır. Türkiye'de 23 Mart 2020 tarihinden itibaren üç televizyon kanalı ve EBA (Eğitim Bilişim Ağı) üzerinden tüm okul kademelerinde uzaktan eğitime geçilmiştir. EBA kullanımında bütün operatörlerden ücretsiz 3 GB internet erişimi öğrencilere sağlanmıştır (MEB, 2020b). Eğitimin uzaktan olması beraberinde birçok sorunun oluşmasını ya da var olan sorunların gün yüzüne çıkmasını sağlamıştır. COVID-19 salgını sosyo-ekonomik eşitsizlikleri daha da derinleştirmiş ve görünür kılmıştır. İnsanlar ekonomik zorluklar, teknik yetersizlikler, bilgi yetersizlikleri yüzünden eğitimden ya hiç faydalanamamış ya da geride kalmıştır. Sosyo-ekonomik yetersizlik yüzünden eğitime erişemeyen ailelerin çocuklarına bilgisayar, tablet temin edilmesi için çalışmalar yapılmasına rağmen birçok ülkede herhangi bir çalışma yapılmamıştır (The World Bank, 2020b). Türkiye'de sosyo-ekonomik yetersizlik yüzünden eğitime erişemeyen öğrencilere tablet dağıtımını yapan ülkeler arasındadır. Sorun sadece telefon, tablet, bilgisayar olmaması değildir. Birçok öğrencinin bilgisayar kullanmayı bilmediğinden eğitime erişemediği bulunmuştur. Salman (2020b) tarafından yapılan araştırmada bu durum açıkça ortaya konmuştur. COVID-19 salgını, öğrencilerin dijital yeterliliklerinin eksik olduğunu da göstermiştir (Deshmukh, 2020). Ayrıca Haziran ve Ağustos 2020 tarihinde Avrupa Birliğine üye beş devlette (Belçika, Estonya, Yunanistan, İtalya ve Polonya) ilk ve ortaöğretimde çalışan 150 tane öğretmen, öğrenci, öğretmen dernek temsilcileri ve ebeveynlerle yapılan araştırmada farklı eşitsizlikleri oluşturan engeller ortaya konulmuştur. Araştırma sonucuna göre eşitsizliklere sebep olan engeller şunlardır: Genç yaş, bilgi yetersizliği, özerkliği öğrenme, dijital teknolojilerin aile üyeleri tarafından eşzamanlı kullanımı (örneğin ebeveyn telle çalışması), teknik eksiklik, evde çalışmak için yeterli yer veya mahremiyet eksikliği, özel eğitim ihtiyaçları, düşük sosyo-ekonomik geçmiş veya düşük sosyo-ekonomik geçmişi olan öğrencileri sıklıkla etkileyen eşitsizlikler, göçmen kökenli çocuklar (özellikle etnik azınlıklar ve mülteciler), çalışma odası olmaması veya yetersiz ebeveyn desteğidir. Ayrıca; yüksek kaliteli, hızlı ve istikrarlı bir geniş bant bağlantısı, her öğrencinin özellikle kırsal alanlarda dijital eğitime eşit erişime sahip olmaması da eklenebilir (Carretero-Gomez vd., 2021). Uzaktan eğitimin değerlendirilmesi için MEB tarafından yapılan

araştırmada Türkiye genelindeki 41 bin 430 öğrenci, 25 bin 667 öğretmen, 24 bin 289 veli ve 2 bin 197 okul yöneticisi ile çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yüzde 1,5'i televizyonu ve interneti olmadığı için ders anlatımlarını takip edemediğini, öğrencilerin yüzde 7,1'i de internete erişimi olmadığı için canlı derslere katılamadığını, öğrencilerin yüzde 4,4'ü ise canlı ders yapılmadığını açıklamıştır. Derslere katılamayan öğrencilerin toplamı yüzde 13'tür. (Candoğan, 2021). İnternet erişimi olmayan öğrencilerin eğitime erişimine öğretmenlerin yardımcı olmaları gerekmektedir. Canlı derslerin yapılmaması da ayrı bir sorundur. Yukarıda verilen nicel verilerin eğitimde nitelikle birlikte azaltılması için eğitimin tüm paydaşlarının ortak çalışmalar yapması gerekmektedir.

Alanyazın incelendiğinde COVID-19 ve uzaktan eğitimi konu alan çalışmaların çok sayıda (TEDMEM, 2020; Yılmaz, 2020; Daniel, 2020; Mamun, Chandrima ve Griffiths, 2020; Reimers ve Schleicher, 2020; World Bank, 2020; Azevedo, Hasan, Goldemberg, Iqbal ve Geven, 2020; Çakın ve Akyavuz, 2020; Pınar ve Akgül, 2020; Yılmaz, Mutlu ve Doğanay, 2020; Öztürk, Kuru ve Yıldız, 2020; Usta ve Gökcan, 2020; Salman, 2020; Almanthari, Maulina ve Bruce 2020) olduğu görülmektedir.

Bu süreçte eğitim, dijital ve de uzaktan olmak zorunda kalmıştır. Eğitim, uzaktan olmak zorundaydı fakat biz eğitimciler ve öğrencilerimiz buna hazır mıydık? Daha önce böyle bir deneyimimiz var mıydı? Yoksa yaşayarak mı öğrenecektik? Bütün dünya gibi bizler de özellikle küçük yaş gruplarında dijital uzaktan eğitimi yaşayarak öğrendik. Çünkü yaşanan bu salgın sürecine kadar bütün dünyada dijital uzaktan eğitim daha çok üniversite düzeyinde yapılmaktaydı. Bu nedenle, uzaktan eğitim özellikle ilkökul öğrencilerini ve sınıf öğretmenlerini daha farklı etkilemiştir. Çünkü ilkökul öğrencileri somut öğrenme döneminde oldukları ve daha çok kendi öğretmenlerinin ders anlatımlarına alışık oldukları, kendi başlarına ders çalışabilme disiplinine sahip olmadıkları gibi nedenlerden dolayı farklı olumsuzluklarla karşılaşma ihtimalleri daha fazla olmuştur. Reimers ve Schleicher (2020) yaptıkları araştırmada salgın sürecinde uzaktan eğitimde yaşanan en önemli sorunlardan biri, özdenetimi olmayan yani kendi öğrenme planını yapamayan, zaman yönetiminde ders tekrarında yaşayan öğrencilerdir. Bu durum, salgın sürecinde ülkeleri zorlayıcı kriterler arasında ilk iki sırada yer almaktadır. Bu nedenle de sınıf öğretmenlerinin dijital uzaktan eğitimde öğrencileri için neler yaptıkları ya da neler yapamadıkları büyük önem kazanmıştır. Bu durum sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencileri için yüz yüze eğitimden daha fazla bir çaba içerisinde olmalarını da gerekli kılmıştır. Bu nedenle de sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimle ilgili görüşleri önem arz etmektedir. Uzaktan eğitimin başarılı olması öğrencilerin bu dönemi sorunsuz ve kalıcı etkiler bırakmadan atlatalmaları için özellikle ilkökullarda yapılan uzaktan eğitimin diğer sınıflara yapılan eğitimden farklı olarak planlanması gerekmektedir. Bu planlama yapılırken akademik öğrenmenin yanında çocukların psikolojik, sosyolojik gelişimleri de dikkate alınarak çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışma ilkökullarda yapılan ve yapılacak olan uzaktan eğitimin içeriği hakkında, sınıf bazında nelerin olması gerektiği konusunda bilgi verebilir. Çünkü yapılan çalışmada her sınıf bazında (1, 2, 3, 4) çalışan sınıf öğretmenlerinden görüşler alınmıştır. Bu özelliğinden dolayı bu çalışma önemlidir.

Bu araştırma, COVID-19 salgınında sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreci ile ilgili düşüncelerinin neler olduğunu ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu araştırmadan elde edilen bulguların ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitimde karşılaştıkları olumsuzlukların ve boşlukların neler olduğunun ve de nerede olduğunun bulunmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Bu araştırma Millî Eğitim Bakanlığı'nın ilkökul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri için "uzaktan eğitimin yönetilmesi" için neler yapması gerektiği konusunda bir fikir ortaya çıkarabilir.

Bu çalışmanın amacı ilkokullarda COVID-19 salgını süresince gerçekleştirilen uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda bu temel amaca aşağıdaki sorularla ulaşılmaya çalışılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre;

- 1) Sınıf öğretmenlerinin COVID-19 salgını süresince uzaktan eğitim sürecinin yönetimine ilişkin görüşleri nasıldır?
- 2) COVID-19 salgını süresince gerçekleştirilen uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilme düzeyine ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3) İlkokullarda uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri nasıldır?
- 4) İlkokullarda eğitimin yürütülme biçimine ilişkin görüşleri nasıldır?

Yöntem

Model

Araştırma nitel araştırma desenlerinden betimleyici fenomenoloji desen temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Betimleyici fenomenolojik desende amaç, algı ve deneyimlerini betimlemektir (Saban ve Ersoy, 2016, 59). Fenomenolojik model, araştırmacılara farkında oldukları ancak tam olarak anlamlandıramadıkları fenomenleri daha derinlemesine inceleme imkânı sunar (Patton; 2002; Creswell, 1994). Bu çalışmada da COVID-19 salgını döneminde sınıf öğretmenlerinin algı ve deneyimlerine göre uzaktan eğitimin derinlemesine incelemek amaçlanmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmada hangi öğretmenlerin seçileceğine amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örneklem yöntemine göre karar verilmiştir. Amaçlı örnekleme nitel çalışmada aktarılabilişliliğin artırılmasında önemlidir. Ölçüt örneklemede ise daha önceden belirlenmiş ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında bahar döneminde ders veren on altı sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin dördü erkek, on ikisi kadındır. Öğretmenlerin mesleki kıdemi hepsinin on beş yıldan fazladır. 1, 2, 3 ve 4. sınıfı okutan dörder öğretmen seçilmiştir. Katılımcılardan doğrudan alıntı yapılırken katılımcıların hangi katılımcı ve hangi sınıfı okutan öğretmen olduğunun belli olması için öğretmenler (Ö), sınıfını belirtmek için 1. sınıf öğretmenleri (1), 2. sınıf öğretmenleri (2), 3. sınıf öğretmenleri (3), 4. sınıf öğretmenleri (4) rakamları ile kodlanmıştır. Verilen kodların yanına katılımcı numaraları eklenmiştir. “*Uzaktan eğitim deneyiminiz var mı?*” sorusuna sadece üç öğretmen uzaktan eğitim deneyimi olduğunu belirtmiştir. “*Daha önce EBA’yı kullandınız mı?*” sorusuna öğretmenlerin yarısı kullanmadıklarını belirtirken. Diğerleri de “*nadiren*”, “*ara sıra*” yanıtlarını vermişleridir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için araştırmacı tarafından geliştirilen “ COVID-19 Salgını Sürecine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” başlıklı yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda öğretmen katılımcıların kişisel özelliklerini belirten dört soru bulunmaktadır. Katılımcıların uzaktan eğitimle ilgili düşüncelerini ortaya koymak için yedi soru sorulmuştur.

Görüşme formları hazırlanmadan önce araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılmış ve görüşme formunda yer alması düşünülen on iki adet soru belirlenmiştir. Hazırlanan görüşme formları alanlarında uzman kişilere kontrol ettirilmiştir. Uygun olmayan sorular çıkarılmıştır. Hazırlanan formlar uygulanmadan önce sınıf öğretmeni olan altı kişiye uygulanmış ve sorula-

rın açık ve anlaşılabilir olup olmadığının son kontrolü yapılmıştır. Bu uygulamadan sonra yarı yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formları öğretmenlere uygulanmadan önce gerekli bilgilendirmeler yapılmış, katılımın gönüllülük esasına dayandığı ifade edilmiştir. Araştırma verileri, 24 Ağustos ve 1 Eylül 2020 tarihleri arasında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Görüşme formları ile elde edilen verilerin analizinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların ifadeleri doğrudan alıntılarla iç güvenilirlik sağlanmıştır. Araştırmada önce benzerlik ve farklı olan ifadeler bir araya getirilerek temalar ve alt temalar oluşmuştur. Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için tema ve alt temaların belirlenmesinde eğitim bilimleri alanında çalışan iki araştırmacının da görüşlerine başvurulmuştur. Verilerin analizinde görüşlerine başvuru sınıf öğretmenlerine (Ö1.1, Ö2.1, Ö3.1, Ö4.1...); şeklinde kod numarası verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşme sorularına verdiği yanıtlar araştırmacı tarafından kodlandıktan sonra bir kod anahtarı oluşturulmuş ve alanda uzman üç akademisyen her görüşme formu için görüşme kod anahtarını doldurmuş böylece kodlayıcılar arasındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Kodlayıcılar tarafından “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan kodlar belirlenmiştir. Yapılan kodlamaların güvenilirlik hesaplamasında Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü Uzlaşma Yüzdesi = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)*100 kullanılmıştır. İç tutarlılığı sağlamak için her bir tema için kodlayıcılar arası uzlaşma yüzdesinin en az %70 olması beklenir (Miles ve Huberman, 1994; Patton, 2002). Araştırmanın dış güvenilirliği için başka araştırmalarla test edilebilmesi için gerekli açıklamalar ayrıntılarıyla yapılmaya çalışılarak sağlanmıştır. Araştırmada “geçerlik ve güvenilirliği sağlamak için çalışmada elde edilen bulgulara hiçbir yorum katılmaksızın ayrıntılı bir biçimde verilmeye çalışılmıştır (Creswell, 1998; Merriam, 1998; Miles ve Huberman, 1994).

Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan görüşme sorularından elde edilen verilerin analiz sonuçları doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerini temel alan dört ana tema ve alt temalar tablo 1 de verilmiştir.

Tablo1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimle ilgili Görüşleri Sonucunda Oluşan Ana ve Alt Temalar	
Temalar	Alt Temalar
Sınıf öğretmenlerinin COVID-19 salgını süresince uzaktan eğitim sürecinin yönetimine ilişkin görüşleri	<i>Uzaktan eğitimde EBA kullanımı</i>
COVID-19 salgını süresince gerçekleştirilen uzaktan eğitimin öğrencilerin akademik ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilme düzeyine ilişkin görüşleri	<i>Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları</i>
İlkokullarda uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri	<i>Kullanılan iletişim yöntemleri</i> <i>Uzaktan eğitimle ilgili tavsiyeler</i>
İlkokullarda eğitimin yürütülme biçimine ilişkin görüşleri	<i>Eğitim tercih biçimi</i>

Tablo’1 de görüldüğü gibi sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimle ilgili görüşleri sonucunda dört ana tema beş alt tema oluşmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin COVID-19 Salgını Süresince Uzaktan Eğitim Sürecinin Yönetimine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde “Uzaktan eğitimde EBA kullanımı” teması ile sınıf öğretmenlerinin görüşleri açıklanmaktadır.

Uzaktan Eğitimde EBA Kullanımı Teması

Öğretmenlerin uzaktan eğitimde EBA kullanıma temasına ilişkin görüşlerden elde edilen bulgularda öğretmenlerin (f=10) canlı ders yapmadıklarını, ifade etmişlerdir. 1. sınıf ve 2. sınıf öğretmenleri canlı ders yapmadıklarını diğer öğretmenlerden de (f=1)3. sınıf, (f=1)4. Sınıf öğretmeni canlı ders yapmadığını belirtmiştir. Bütün sınıf öğretmenleri bu süreçte ödev vermek için EBA’yı kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin (f=6) EBA’dan canlı ders yaptıklarını, (f=3) ise Zoom’dan canlı ders yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu kategori ile ilgili kodlar ve frekanslar Tablo’2 de verilmiştir.

<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>frekans</i>
Uzaktan Eğitimde EBA Kullanımı	<i>Canlı derslerde kullanımı</i>	<i>Ö4.1, Ö3.1, Ö4.2.</i>	3
	<i>Ödevlerde ve sınav takibinde</i>	<i>Ö4.3, Ö4.2, Ö3.4, Ö3.2, Ö3.3, Ö2.4, Ö1.3, Ö1.1, Ö1.2,</i>	9
	<i>Canlı ders yapmadım</i>	<i>Ö1. 2., Ö1.1, Ö1.3, Ö1.4, Ö2.2 Ö2.1, Ö2.3, Ö2.4, Ö3.2, Ö4. 3</i>	10
	<i>Veliler ve öğrenciler EBA’ya ilgi göstermedi</i>	<i>Ö4.2, Ö2.3</i>	2

Tablo’2’de belirtildiği gibi bu temada Ö4.1 kodlu katılımcı “Diğer iletişim kanallarını tercih etmedim spekülasyonlar yüzünden ders yapmadım”, Ö4.2 “Evet kullandım soru ve etkinlikleri attım sonra onları kullandım. Fakat çok iyi yapmadılar geribildirim verdiğim halde yine yapılmadı.” Salgının ilk döneminde 1. sınıf ve 2. sınıf öğretmenlerine Millî Eğitim Bakanlığı tarafından canlı ders yapılması için modül açılmadığı belirtilmiştir. 3. ve 4. sınıf öğretmenlerinden de canlı ders yapmayan öğretmenlerin olması Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ders takibinin yapılmadığının göstergesi olabilir.” Ö2.1. kodlu katılımcı “Canlı ders kendi inisiyatifimle yapmadım. MEB tarafından da okuttuğum sınıf düzeyine canlı ders tanımlanmadı.” şeklinde belirtirken Ö1. 2. kodlu katılımcı “Hayır canlı ders yapmadım çünkü EBA’dan 1. sınıflara canlı ders yoktu.” şeklinde belirtmiştir.

Bu temada öğretmenler EBA'da ders yapma nedenlerini Ö3.3 “Eğitim öğretim etkinliklerinde kullandım” şeklinde ifade ederken Ö3.4. nolu katılımcı “EBA'nın ders etkinliklerini, sorularını hepsini attım oradan öğrenci katılımını görebiliyorsun.” şeklinde belirtmiştir. Ö2.4 nolu katılımcı “Kullandım öğrencilerle değişik etkinlikler paylaşabilmek için.” Öğretmenler EBA'yı kullanmalarına rağmen velilerin ve öğrencilerin yeterince ilgi göstermediklerini belirtmişlerdir. EBA'nın yerine Whatsapp kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Ö2.3. nolu katılımcı “Bu süreçte EBA'yı ilk başta kullandım sonra baktım veliler ve öğrenciler kullanmıyorlar, ödevler yapılmıyor. EBA'yı bıraktım whatsappdan ödev attım” şeklinde ifade etmiştir. EBA kullanmaları için öğretmenlerin okul yöneticileri tarafından uyarıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguyla ilgili olarak Ö1.2. kodlu katılımcı “Müdür Bey, sürekli mesaj attı. Öğretmen giriş sürelerini WhatsApp'ten paylaştı” şeklinde görüşünü dile getirmiştir.

Bulguların sonuçlarına göre öğretmenler EBA'yı salgın sürecinde canlı ders ve ödev vermede kullanmışlardır. Veli ve öğrenciler yeteri kadar ilgi göstermemişlerdir.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitimin Öğrencilerin Akademik ve Kültürel İhtiyaçlarına Cevap Verebilme Düzeyine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları teması ve oluşan kodlar ele alınmıştır.

Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Bakış Açıları

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları teması; “Uzaktan eğitim ile ilgili olumlu düşünceleriniz nedir? Uzaktan eğitimle ilgili olumsuz düşünceleriniz nedir? Açıklayınız.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan tema ve kodlar Tablo 3’de verilmiştir.

<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>Katılımcı</i>	<i>Frekans</i>
Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime Bakış Açıları	<i>Olumsuz bakış açısı</i>	Ö4. 3, Ö3.3., Ö1.1., Ö4.4.	4
	<i>Olumlu bakış açısı</i>	Ö1.3., Ö2.2, Ö2.1, Ö3.4., Ö4. 1., Ö4.2, Ö3.2.	7
	<i>Eğitimde eşitsizliği artırması</i>	Ö3.2, Ö2.3, Ö1.3., Ö4.2	4
	<i>İletişim yöntemlerinin zayıf olması</i>	Ö2.2., Ö1.2., Ö2.4.	3
	<i>Velilerin ve öğrencilerin ilgisizliği</i>	Ö4. 2., Ö1.3	2
	<i>Kontrolün ve denetimin olmaması</i>	Ö4.4., Ö4. 2.	2

Tablo3 ‘te belirtildiği gibi sınıf öğretmenleri uzaktan eğitimle ilgili olarak (f=7) olumlu düşünmektedirler. Çünkü salgın sürecinde öğrencileriyle uzaktan eğitim ile bağ kurduklarını belirtmişlerdir. Aslında, uzaktan eğitim öğrencilerin salgın döneminde öğretmenleriyle, okulla kısacası hayat ile iletişim kurmalarına yardımcı olmuştur. Öğretmenler, öğrencilerin psikolojile-

rini düzeltmede uzaktan eğitimin yararlı olduğunu fakat akademik olarak öğrencilere çok fazla yararlı olamayacağını belirtmişlerdir. Ö4. 1. kodlu katılımcı “Çocuklar salgın döneminde uzaktan da olsa arkadaşlarını ve öğretmenlerini görmeleri onlara iyi geldi. Psikolojilerini birazcık da olsa düzeltti. Eğitimden ve öğretimden bağlarını koparmamış oldular.” Ö4.2. “Çocuklarla iletişim kurabilme şansını bulduk. Her ne kadar %50’si katılabilse de sorumluluk sahibi aile ve çocukları daha iyi tanıdık.” Ö2.1 “Yüz yüze yapılamadığı dönemde öğrencilerin motive edilmesinde ve akademik sosyal açıdan desteklenmesi bakımından olumlu buldum.” Ö3.2. “Neyi, ne zaman, nasıl öğrenecekleri konusunda rehberlik yaptık.” Ö1.3. “Aileyi için işine katıyor(1. Sınıf)olumlu rekabet duygusunu geliştiriyor.” şeklinde belirtirlerken Ö3.4kodlu katılımcı. “Çocuklarımızla aramızdaki bağ oldu. Akademik olarak belki fazla bir şey yapılamaz ama çocukların öğrenci oldukları hissi kaybolmadı.” Ö2.2 “Pandemi döneminde oldukça işe yaradığını düşünüyorum. Çocuklarımız derslerden uzaklaşmadı.” şeklinde belirtmişlerdir.

Uzaktan eğitim hakkında olumsuz düşünen öğretmenler akademik ve sosyal olarak öğrencilerine ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Ö4.3. “Uzaktan eğitim gerçekten uzak hiçbir olumlu düşüncem yok.” Ö3.3. “Uzaktan eğitimle ilgili olumlu bir düşüncem yok. Ulaşamadığım öğrencilerim oldu. Akademik ve sosyal olarak öğrencilerimize ulaşamıyoruz.” Ö3.1. “Birebir eğitim gibi olmuyor. Sosyalleşme birebir olmaktan geçiyor.” şeklinde ifade ederken; bazı sınıf öğretmenleri uzaktan eğitimde öğrencilerin duygularını anlamakta ve paylaşımların etkisini göstermede yetersiz olduğunu belirtmiştir. Ö2.4. nolu katılımcı “Öğrenciler üzerinde etkinliğimizi azaltıyor, duygusuz bir ortam olduğu için paylaşımlarımızın etkisi zayıf kalıyor.” Ö2.2. “Çocuklarla iletişim kurmak yoktu. Duygularını hissedemedik.” şeklinde ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenleri; öğrencilerin bazılarının teknik ve maddi imkânsızlıklar sebebiyle eğitime ulaşamadığını bu durumunun öğrenciler arasındaki eşitsizliği arttırdığı ve akademik olarak aralarında boşluk oluştuğunu belirtmiştir. Ö2.1 “Uzaktan eğitimde EBA’ya bütün öğrenciler giriş yapamadı. İnternet ve bilgisayarı olmayan, hatta televizyonu olmayan mülteci öğrenciler vardı. Küçük yaş grubunun bu tarz bir eğitimle motive olmaması ayrı bir sorundu.” Ö3.2. “Bütün öğrenciler eşit derecede faydalanmadılar.” Ö1.3. “Hiç katılmayanlar, aile ilgisiz olanlar yeterli katılımı göstermeyerek arasında uçurum oluşuyor.” şeklinde belirtilmiştir. Uzaktan eğitime bazı velilerin yeteri kadar ilgi göstermediği, bu velilerle iletişim kurmakta güçlükler yaşandığı belirtilmiştir. Ö1.1. “Öğrenciye ulaşamıyorsun, veliye ulaşmıyorsun hepsi sorun.” Ö1.2. “Öğrenciye ulaşmak çok zor. Sadece ödev atabiliyorsun. Öğrencilerle telefonda görüşüyorsun başka ne yapılabilir ki. Hiçbir şey 1. sınıf çok zor.” şeklinde ifade edilmiştir.

İlkokullar için planlı uzaktan eğitimin (EBA üzerinden yapılan uzaktan eğitim) öğretmenler tarafından ders saat süreleri yetersiz olduğu ve zaman olarak çok erken saatlere konulduğu, EBA’nın içerik olarak ilkokullara göre yeterli olmadığı belirtilmiştir. Ö4.1. “Çok karıştı, yetersizdi. İlkokullar için ayrılan ders saati süreleri yetersizdi. Sabah çok erken saatlere koymuşlardı. İçerikler çok azdı, yetersizdi. İlkokullar için ayrılan ders saati süreleri yetersizdi. Canlı derslerin öğretmenlerin inisiyatifine bırakılması hataydı. Bazı öğrencilere uzaktan da olsa ulaşamadık.” şeklinde belirtilmiştir. Salgın döneminin uzun olması nedeniyle öğrencilerin motivasyonlarının düştüğünü belirtmişlerdir. Ö4. 2. “İlk başlarda çocukların ilgisini çekti. Fakat sonlara doğru sıklıldılar. Dikkatlerini toplamakta çok zorlandım. Ödev göndermede ise bazıları velilere yaptırdı. Kontrol mekanizmamız zayıftı.” şeklinde ifade ederken, uzaktan eğitimle ilgili olumsuz düşünmekle birlikte, uzaktan eğitimin esnek olması ve salgın döneminde evde olunmasının iyi olduğu belirtilmiştir. Ö1.1. “Olumlu düşüncem yok sadece evde olmak esneklik olması güzel.” şeklinde ifade etmiştir.

Bulguların sonuçlarına göre uzaktan eğitim salgın döneminde çocuklarla iletişim kurmada, eğitimin yönetilmesinde faydalı olmuştur.

İlkokullarda Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar ve Bu Sorunların Çözümüne İlişkin Görüşler

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde karşılaştıkları iletişim sorunları ve uzaktan eğitim sürecinin doğru işlemesi için yapılan tavsiyeler ve kodlar ele alınmıştır.

Kullanılan İletişim Yöntemleri ve İlkokullar İçin Uzaktan Eğitimle İlgili Tavsiye Temaları

Kullanılan iletişim yöntemleri ve ilkokullar için uzaktan eğitimle ilgili tavsiyeler temasında; iletişim yöntemleri ve tavsiyeler olmak üzere iki alt tema oluşmuştur. “Uzaktan eğitimde hangi kanallardan öğrencilerinizle iletişim kurdunuz? İlkokullar için uzaktan eğitim sizce nasıl olmalı? Açıklayınız” sorularına verilen yanıtlardan oluşan tema ve kodlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Kullanılan İletişim Yöntemleri ve Uzaktan Eğitimle İlgili Tavsiyeler			
Tema	Kodlar	Katılımcı	Frekans
Kullanılan İletişim Yöntemleri	WhatsApp ile sözlü iletişim	Ö4.2., Ö3.4, Ö2.3., Ö1.4, Ö1.2.	5
	WhatsApp mesaj ile iletişim	Ö4.2. Ö3.4, Ö2.3., Ö1.4., Ö1.2.	5
	WhatsApp görüntülü arama ile iletişim	Ö4.1, Ö3.4, Ö2.3., Ö1.4, Ö1.2	5
	E-mail ve internet ile iletişim	Ö2.1,	1
	Zoom’dan canlı ders ile iletişim	Ö4.2.	1
	EBA’dan canlı ders ile iletişim	Ö3.2.	1
	Telefon ile iletişim	Ö4.1.	1
Uzaktan Eğitimle İlgili Tavsiyeler	Canlı derslerin süresi ve niteliği ile ilgili tavsiyeler	Ö3.4., Ö4.2., Ö4. 1., Ö2.1., Ö1. 3., Ö1.1.	6
	EBA’nın içeriği ile ilgili tavsiyeler	Ö4. 1, Ö2.3, Ö2.1., Ö1. 3., Ö1.1.	5

Tablo 4’de belirtildiği gibi sınıf öğretmenlerinin tamamı (f=16) WhatsApp’ten ödev atmışlardır. Whatsapp yoluyla öğrencileri ile iletişim kurmuşlardır. Öğrencilerin psikolojik sağlıklarını düşünerek görüntülü aramalar yapmışlardır. Whatsapp dışında e-mail, ve interneti kullanarak da öğrencileri ile iletişim kurmuşlardır. Ö1.2 “WhatsApp üzerinden telefonla sürekli görüntülü

görüştüm. Birbirini özleyen çocuklarım oldu. Onları görüntülü görüştürdüm.”, Ö4.1 “Daha çok telefonu kullandım. WhatsApp’ten görüntülü aramalar yaptım. EBA’dan canlı dersler yaparken öğrencilerimin sosyal gelişim için beş dakika da olsa konuşmalar yaptım.” Ö3.4. “Daha çok WhatsApp’ı kullanarak iletişim kurmaya çalıştım. WhatsApp’ten ödevler attım. WhatsApp’ten görüntülü aradım.”, Ö3.2. “Eba ve WhatsApp kullanarak öğrencilerimle iletişim kurdum .”, Ö2.3. “Daha çok WhatsApp’ı kullandım. WhatsApp’ten görüntülü aradım. Psikolojik olarak öğrencilerim kendilerini daha iyi hissetsinler diye.”, Ö3.2 “EBA da WhatsApp kadar kullanışlı olsun yeter.”, Ö2.1. “EBA, Whatsapp, e mail ve internet aracılığıyla video paylaşımlar, iletişim araçlarıyla görüntülü arama.”

Sınıf öğretmenlerinin tamamı EBA’da ilkokullar için canlı ders süresinin artırılmasını, ders saatlerinin öğrencilerin yaşlarına uygun saatlere konulmasını içeriklerinin zenginleştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Ö4. 1. “Daha canlı içerikler hazırlanmalı, canlı ders sayısı artırılmalı öğrencilere sadece EBA yoluyla değil, farklı sosyal kanallarla da yaklaşılmalı.”, Ö3.4. “Daha fazla süre verilmeli öğrenciler eğitimle birlikte davranış kazandıracak içerikler sunulmalı.”, Ö2.3. “İçerik düzenlenmeli, ilkokullara daha çok zaman ayrılmalı, Televizyondan ders anlatımı yerine animasyon ve çizgi filmlerle anlatım yapılmalı.”, Ö4.2. “Canlı derslere devam edilebilir ama saati çocukların yaşına göre olmalı. Öğrenci sayısında kontrol mekanizmamızı için yirmi kişiyi geçmemeli. Ödev için WhatsApp kullanılabilir.” şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Eğitimde eşitlik için farklı uygulamaların ve güvenli modüllerin açılarak öğrencilerin öğretmenlerin ile buluşmalarının sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ö2.1. “İlkokullar için kendi öğretmenleriyle etkileşim içinde olabilecekleri(ekrandan da olsa)bir sistem kurulmalı Bu sisteme her öğrencinin erişimine fırsat verilmeli ve desteklenmeli.”, Ö2. 4. “Sağlıklı bir kanal üzerinden ve herkese ulaşabildiğimiz takdirde canlı ders şeklinde olmalı.”, Ö1.4. “Genelde WhatsApp’ı kullandım. EBA’da bize bir şey yoktu.”, Ö1. 3. “Okul süresi kısaltılarak canlı dersler yapılabilir. 20 dakikayı aşmayan video çekimli ödevler tüm velilerin görmesi bakımından önemli.” şeklinde ifade edilmiştir. Bazı öğretmenlerin ilkokullar için uzaktan eğitim başlamadan farklı kanallardan öğrencileri ile ders yaptıkları anlaşılmıştır. Ö4.2. “WhatsApp’ten ödev göndererek başladık. Daha sonra 2-3 hafta Zoom üzerinden günde 2 ders gibi canlı ders yaptık (Zoom’dan) Daha sonra EBA canlı derslerle devam ettik .” şeklinde ifade etmiştir.

Bulguların sonuçlarına göre sınıf öğretmenleri salgın döneminde öğrencilerine ulaşmak için EBA’nın yanı sıra WhatsApp da kullanmışlardır.

İlkokullarda Eğitimin Yürütülme Biçimine İlişkin Görüşler

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim mi, yüz yüze eğitimi mi kısaca eğitim tercih biçimine yönelik görüşleri açıklanmıştır.

Eğitim Tercih Biçimi Teması

Yüz yüze eğitimi mi uzaktan eğitimi mi tercih edersiniz ana temasında; hibrit eğitim, yüz yüze eğitim temaları oluşmuştur. “Yüz yüze eğitim mi, uzaktan eğitim mi? Neden? Açıklayınız.” sorusuna verilen yanıtlarda oluşan tema ve kodlar tablosu’de verilmiştir.

Tablo5’te belirtildiği gibi öğretmenlerin tamamı (f=16)yüz yüze eğitimi tercih etmişlerdir. Zorunluluk halinde hibrit eğitim olabileceğini belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenler yüz yüze eğitimde iletişimin, ders yönetiminin daha etkili olduğunu, öğrencilere yaşayarak öğrenme fırsatı verildiğini, öğretmen-öğrenci etkileşiminin daha kaliteli olduğunu, öğretmenin yanlış olan davranışları düzeltmenin daha etkin olduğunu belirtmişlerdir. Ö4. 2. nolu katılımcı Ö4.2” *Elbette*

Tablo 5. Eğitim Tercih Biçimine Yönelik Görüşler

Tema	Kodlar	Katılımcı	Frekans
Eğitim Tercih Biçimi	<i>Yüz yüze eğitim</i>	Ö1.3., Ö1.2., Ö1.4., Ö2.3., Ö2.4, Ö2.2, Ö2.1, Ö3.3., Ö3.4., Ö3.2., Ö3.1., Ö4.3. , Ö4.2., Ö4.1, Ö4.4	16
	<i>Hibrit eğitim</i>	Ö1.1. Ö1.3.	2

ki yüz yüze eğitim kaliteli iletişim ve kontrollü ders işlenişleri çok daha verimli etkinlikleri birebir sınıfta kendilerinin yapması gereken gezi ve gözlemler, grup çalışmalarını yüz yüze eğitimde olur.”, Ö2.1.” Yüz yüze eğitim, öğrenci ve öğretmen etkileşimi yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı, kontrol edebilme, yönlendirme fırsat verdiği için çok daha önemli.”, Ö2.2.” Yüz yüze eğitim çocukların iletişim kurmaları için faydalı olduğunu düşünüyorum.”, Ö3.4.” Yüz yüze eğitim öğrencilerin kendi olmalarına yardımcı oluyor. Uzaktan eğitimde öyle değil, Gerçekten uzaksın. Çocuğa müdahale edemiyorsun. Yanlış davranışlara.” şeklinde ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimde ders anlatılabilirliğini fakat ilkökul öğrencilerinin yaşlarının küçük olması nedeniyle, çocuğun sadece ders de görüldüğünü fakat çocuğu anlamaya hem ders süresinin hem de dersin niteliğinin uygun olmadığını ifade etmişlerdir. Ö4. 1.” Tabi ki yüz yüze eğitim uzaktan eğitim olmaz. Ancak çocuklara ders anlatılabilir. Çocuklar anlatılanları anlayabilirler ama eğitim sadece ders değil ki.”, Ö3.1 “Yüz yüze tabi ki eğitim- öğretim canlı canlı olur, kısıt olmaz süre gibi.”, Ö2.3.” Yüz yüze eğitimde sadece ödev atılıyor, ders anlatılıyor. Başka bir şey yok.”, Ö2.4. “Kesinlikle yüz yüze eğitim. Biz ilkökul öğretmeni olduğumuz için öğrenciyi her anlamıyla görmemiz lazım.” şeklinde dile getirmişlerdir.

Katılımcı öğretmenler uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimle birlikte sürdürülebileceğini, uzaktan eğitime velilerin de katıldığı için kendi çocuklarını diğer çocuklarla karşılaştırıp derslerinde daha fazla yardımcı olabileceklerini, ilkökullar için hibrit eğitim modelinin uzaktan eğitime göre daha uygun olduğunu belirtmişlerdir. Ö1.2. kodlu katılımcı “İkisini karşılaştırmak bile çok zor, tabi ki yüz yüze eğitim çünkü çocuklar uzaktan nasıl eğitilir, bilmiyorum. Bunun yeniden keşfedilmesi lazım.”, Ö1.3. “Karma olabilir. Uzaktan eğitim sayesinde sınıftaki öğrencileri, diğer öğrencilerle kendi çocuklarının eksikliklerini ve olumlu yönlerini daha iyi anlıyor veliler.” Ö1.1” Tabii ki yüz yüze eğitim. İlkokullar için uzaktan eğitim olmamalı Hibrit eğitim olabilir. EBA’nın içeriği zenginleştirilmeli.” şeklinde ifade etmişlerdir.

Bulguların sonuçlarına göre sınıf öğretmenleri yüz yüze eğitimin ilkökul öğrencileri için daha uygun olduğu, zorunluluk hallerinde hibrit eğitimin olabileceğini belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimle ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada bulgulara dayalı beş tema oluşmuştur. Bu temalar sırasıyla uzaktan eğitimde EBA kullanımı, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları, kullanılan iletişim yöntemleri, ilkökullar için uzaktan eğitimle ilgili tavsiyeler, eğitim tercih biçimi temalarıdır. *Uzaktan eğitimde EBA kullanımı*; araştırmaya katılan öğretmenlerin yarısı salgından önce EBA’yı hiç kullanma-

dıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime uzak olduklarının ve EBA'ya salgından önce yeterince önem verilmediğini gösterebilir. Sınıf öğretmenlerinin tamamı uzaktan eğitim sürecinde EBA kullanmışlardır. Üçüncü ve dördüncü sınıf okutan öğretmenler EBA'da canlı ders yaptıklarını belirtmişlerdir. Birinci ve ikinci sınıf öğretmenleri EBA üzerinden canlı ders yapmadıklarını belirtmişlerdir. MEB'in bu sınıfları salgının ilk döneminde canlı ders yapmaları için EBA'ya tanımlamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. EBA'nın daha çok uzaktan eğitim sürecinde kullanıldığı bu süreçten önce neredeyse hiç kullanılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde katılımcıların tamamı, EBA'yı öğrencilerine ödev ve etkinlik göndermede kullanmışlardır. Fakat öğrencilerin gönderilen ödevleri yapma düzeyleri yetersiz olduğu belirtilmiştir. Bu bulgu, Salman (2020a) tarafından yapılan araştırma bulgusuyla benzerlik taşımaktadır. Araştırmada, uzaktan eğitimde ilk iki haftanın değerlendirilmesinde öğretmenler, ödevlerinden dönüt alamadıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime bakış açıları sınıf öğretmenlerinin tamamı uzaktan eğitimin, salgın sürecinde öğrencileriyle bağlarının sürmesine katkısı olduğunu, çocukların uzaktan da olsa öğretmen ve arkadaşlarıyla bağlarının olmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgu ortaokul öğrencileri ile yapılan bir çalışma ile de desteklenmektedir. Ortaokul öğrencileri süreç nedeniyle uzaktan eğitimi yararlı bulduklarını ve uzaktan eğitim ile yapılan derslerin fen konularını tekrar edip pekiştirmelerini güçlendirdiğini belirtmişlerdir (Pınar ve Dönel Akgül, 2020). Ayrıca öğretmenler, uzaktan eğitimin esnek olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimin olumlu yönünün esnek olduğu bulgusu daha önce yapılan araştırmaların (Yang ve Cornelious, 2004; Vonderwell, 2003; Hilton, 2012) bulgularıyla da bağdaşmaktadır. Olumsuz yönlerine ise; öğrencilerin motive olmada çok zorlandıkları, öğretmenlerin kontrol mekanizmalarının çok zayıf olduğu, EBA'da ilkokullar için ayrılan zaman, kaynakların ve içeriğin çok yetersiz olduğu bulunmuştur. Her öğrencinin uzaktan eğitime katılmadığı, bazı öğrencilerle ve velilerle iletişim sorunu yaşadıkları, televizyonu, interneti, bilgisayarı olmayan öğrencilerin bulunduğu belirtilmiştir. Uzaktan eğitim maalesef maddi olanaklardan dolayı öğrenciler arasındaki eğitim eşitsizliğinin daha da artmasına sebep olmuştur. Bu bulgu; ekonomik düzeyi zayıf olan ailelerde uzaktan eğitime erişim için gerekli donanım ve bağlantının sağlanması sorunu ekonomik düzeyi iyi olan ailelere göre daha fazla sorun olduğu bulgusuyla Daniel, (2020); Mamun, Chandrima ve Griffiths (2020) tarafından Bangladeş'te yapılan bir araştırmada ise düşük ve orta gelirli ülkelerde hükümetlerin çevrim içi eğitimi zorunlu hale getirirken dikkatli olmaları gerektiği bulgusuyla da benzerlik göstermektedir. Bu iki araştırma dışında sosyo-ekonomik güçlüğü olan bir ebeveyn yüksek eğitilmiş bir ebeveyn göre uzaktan eğitime daha az zaman ayırabildiği bulunmuştur (Azevedo, Hasan, Goldemberg ve Iqbal, Geven, 2020). Endonezya'da ortaokullarda yapılan bir çalışmada uzaktan öğrenmenin önündeki en büyük engelin e-öğrenme kullanımı olduğu ve bunun öğrenci seviyesi, okul seviyesi ve müfredat seviyesi engeli ile güçlü pozitif korelasyon bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır (Almanthari, Maulina ve Bruce, 2020). Gaziantep 'de yapılan bir araştırmada, bu araştırma katılımcılarının yaşadıkları sorunlarla benzer sonuçlar bulunmuştur. Araştırmada, uzaktan eğitimde öğretmenlerin iletişimle, velilerle ilgili ve öğrencilerin öğrenmesiyle ilgili sorunlar yaşadıkları belirtilmiştir (Çakın ve Akyavuz, 2020).

Kullanılan iletişim yöntemleri ve ilkokullar için uzaktan eğitimle ilgili tavsiyeler; Sınıf öğretmenleri bu süreçte öğrencileri ile iletişim kurmak için daha çok Whatsapp ile görüntülü arama yaptıklarını, mesaj attıklarını belirtmişlerdir. Benzer sonuç, World Bank (2020) araştırma sonuçlarıyla da uyumludur. Araştırmada öğretmenler öğrencileriyle kısa mesaj, sosyal medya üzerinden iletişim kurma eğilimindedir sonucu bulunmuştur. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenle-

rinin öğrencileri ile iletişim kurdukları bulgusu Kuzu'nun (2020) yaptığı araştırma bulgusuyla da uyumludur. Araştırma da velilerin, sınıf öğretmenleriyle iletişim içerisinde olduklarını, gerektiğinde de öğretmenlerinden yardım alabildiklerini belirtmişlerdir. İlkokullar için EBA üzerinden canlı ders sayılarının artırılması EBA üzerinden içeriklerin düzenlenmesi ve içeriklerin artırılması, ilkökul düzeyinde her sınıfa canlı ders hakkının verilmesi, animasyon ve çizgi filmlerle kazanımların verilmesi, ders anlatımına daha az yer verilmesi, her öğrencinin erişebileceği kendi öğretmeninin canlı ders vereceği bir sistem kurulması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu tavsiyeler, Reimers ve Schleicher, (2020) tarafından yapılan bir araştırma sonucundaki şu tavsiye ile uyumaktadır. Okulların; öğrencilerin ve velilerin eğitim programı hedefleri ve stratejileri hakkında daha fazla bilgi sahibi olması için uzaktan eğitim programı ilgili etkinlik ve ek kaynaklar sağlayan bir Web sitesi oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Eğitim tercih biçiminde; sınıf öğretmenlerinin tamamı yüz yüze eğitimi tercih etmekle birlikte, zorunlu durumlarda hibrit eğitim sisteminin de kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, TEDMEM (2020) uzaktan eğitim raporunda; ilkökullar için öğrencilerin yaşlarının küçük olması nedeniyle yüz yüze eğitimin gerekliliği vurgusuyla ayrıca, Bahçeşehir Üniversitesi'nin uzaktan eğitimle ilgili yaptığı araştırmada ilkökul öğrencilerinin yüz yüze eğitim tercih ettikleri (BAU, 2020) bulgusuyla, Yılmaz, (2020) uzaktan eğitim olarak yürütülen çalışmaların yüz yüze eğitimin yerini tutmayacağını, uzaktan eğitim olarak belirtilen çalışmaların tamamının uzaktan öğretim ya da uzaktan öğrenme olduğunu belirten tavsiyesiyle de örtüşmektedir. Ayrıca, Yılmaz, Mutlu ve Doğanay'ın (2020) Türkiye geneli yaptıkları araştırmada, salgın dönemindeki uzaktan eğitim ile ailelerin %92,40'ının yüz yüze eğitimin daha faydalı olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır. Anaokulu velileri arasında yapılan diğer bir araştırmada ise velilerin; salgın sürecinde okulun önemini anladıkları ve çocuklar için gerekli olduğu düşüncesine sahip oldukları sonucu bulunmuştur (Öztürk, Kuru ve Yıldız, 2020). Yapılan bu araştırma sonuçlarına göre ilkökullar için uzaktan eğitimin çok da uygun olmadığı zorunlu dönemde hibrit eğitimin bir seçenek olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. İlkokullar için yüz yüze eğitim öğrencilerin özellikleri düşünülerek her zaman ilk seçenek olmalıdır. Uzaktan eğitimin etkili ve etkin olabilmesi için EBA üzerinden ilkökullar için her sınıfa canlı ders uygulamalarının zorunlu hale getirilmesi, EBA'nın içeriğinin sınıf bazında artırılması gereği belirtilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre Millî Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitime erişim sorunları yaşayan öğrencilerin eğitime erişim sorunlarını gidermek ve uzaktan eğitimin daha nitelikli olması için çalışmalarına hız vermelidir. Bunun için de sosyo-ekonomik yönden dezavantajlı ailelerin çocukları için bilgisayar ve internet erişimi için çalışmalar yapılmalıdır. Uzaktan eğitim sürecinde EBA içeriklerini daha etkili ve canlı olması sağlanmalıdır. Çizgi film ve animasyonlara ağırlık vermelidir. Uzaktan eğitimde her sınıf için özellikle de ilkökullar için canlı sınıf uygulamalarının sayısı ve süresi öğrencilerin gelişim düzeyleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak arttırılmalıdır. Sivil toplum kuruluşlarını çalışmalara dâhil edilecek yönetmelikler hazırlanmalıdır. Öğretmenler ve yöneticiler ise uzaktan eğitim sürecinde hiçbir çocuk geride bırakılmadan, her çocuğun ihtiyacı düşünülerek eğitim öğretim faaliyetlerini planlamalıdır. EBA'yı ve diğer çevrim içi eğitim araçlarını kullanamayan öğrenciler tespit edilerek farklı eğitim destekleri sağlamak için çalışmalar yapılmalıdır.

Araştırmacılara yönelik olarak aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

- Bu araştırmanın vurgu yaptığı uzaktan eğitimin önündeki engelleri ve boşlukları dikkate alarak; uzaktan eğitimin nasıl daha iyi etkin ve etkili bir hale getirilebileceği konusunda çalışmalar yapılabilirler.

- Uzaktan eğitimin olumlu olan taraflarının geliştirilmesi ve kalıcı olarak devam etmesi için nasıl çalışmalar yapılması gerektiği konusunda araştırmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitimin olumsuz olan taraflarının nasıl olumlu hale getirilebileceği konusunda araştırmalar yapılabilir.
- Uzaktan eğitimin önündeki engeller ve yarattığı eşitsizliklerin azaltılması için finansman sürekliliğinin nasıl sağlanacağına yönelik araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

Almanthari, A., Maulina, S., & Bruce, S. (2020). Secondary School Mathematics Teachers' Views on E-learning Implementation Barriers during the COVID-19 Pandemic: The Case of Indonesia. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7), em1860.

Azevedo, J. P., Hasan, A., Goldemberg, D., Iqbal, S. A., & Geven, K. (2020). Simulating the potential impacts of COVID-19 school closures on schooling and learning outcomes: A set of global estimates. June 2020 conference edition. <http://pubdocs.worldbank.org/en/798061592482682799/covid-and-education-June17-r6.pdf>.

Bahçeşehir Üniversitesi (2020). BAU Uzaktan Eğitim Raporu, <https://bau.edu.tr/haber/15707-bauzaktan-egitim-raporu>. Erişim tarihi:29.08.2020.

Candoğan, O. (2021). MEB, 2020 Küresel Salgın Döneminde Uzaktan Eğitim İzleme ve Değerlendirme Raporu'nu Yayınladı. Erişim adresi: <https://www.webtekno.com/meb-2020-kuresel-salgin-doneminde-uzaktan-egitim-izleme-ve-degerlendirme-raporu-nu-yayinladi-h106068.html>.

Carretero-Gomez, S., Napierala, J., Bessios, A., Mägi, E., Pugacewicz, A., Ranieri, M., Triquet, K., Lombaerts, K., Robledo Bottcher, N., Montanari, M. and Gonzalez Vazquez, I., (2021). What did we learn from schooling practices during the COVID-19 lockdown, EUR 30559 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, ISBN 978-92-76-28418-5, doi:10.2760/135208, JRC123654.

Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Sage Publications.

Creswell, J. W. (1994). *Research design: Qualitative and quantitative approach*. London: Publications.

Çakın, M., & Akyavuz, E. K. (2020). COVID-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186. <https://dergipark.org.tr/en/pub/ijsser/issue/55748/747901>.

Daniel, S.J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects* <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>.

Deshmukh, S. R. (2020). Social realities of higher education in the age of uncertainties. *Smart Moves Journal IJELLH*, 8(4), 279-289. <https://doi.org/10.24113/ijellh.v8i4.10547>.

Hilton, E. L. (2012). Distance Learning Applied To Public Education History Requirement for South Carolina Teacher Recertification, Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for IT 540. <http://www.siue.edu/~ehilton/jury1/Distance>.

Kuzu, Ç. İ. (2020). COVID-19 PANDEMİSİ sürecinde uygulanan ilkökul uzaktan eğitim programı (eba tv) ile ilgili veli görüşleri . *Milli Eğitim Dergisi* , SALGIN SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA EĞİTİM , 505-527 . DOI: 10.37669/milliegitim.720556.

MEB (2020a). İdari İzin. https://maol.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_03/16140039_idari_izin.pdf 1.

MEB (2020b). <http://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr-acikladi/haber/20497/tr>

Merriam, S. B. (1998). *Qualitative research and case study applications in education. Revised and expanded from "Case study research in education."* San Francisco. CA: Jossey-Bass Publishers.

Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. New York: Sage Publications.

Mamun, M. A., Chandrima, R. M., & Griffiths, M. D. (2020). "Mother and son suicide pact due to COVID-19-related online learning issues in Bangladesh: An unusual case report", *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-4.

Öztürk, Ö., Kuru, G. Ve Yıldız, C. D. (2020). COVID-19Pandemi Günlerinde Anneler Ne Düşünür Çocuklar Ne İster? Anne ve Çocuklarının Pandemi Algısı. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 204-220.

Patton, M. Q. (2002). Two decades of developments in qualitative inquiry: A personal. experiential perspective. *Qualitative social work*, 1(3), 261-283. DOI: 10.1177/1473325002001003636.

Pınar, M. A. , & Dönel Akgül, G., (2020). The Opinions of Secondary School Students About Giving Science Courses with Distance Education During the COVID-19Pandemic. *Journal of Current Research on Social Sciences* , 10 (2), 461-486.

Reimers, F. M., & Schleicher, A. (2020). "A framework to guide an education response to the COVID-19Pandemic of 2020", OECD. Retrieved April, 14, 2020.

Saban, A., & Ersoy, A. (2016). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*,(1. Baskı) Ankara: Anı Yayınları.

Salman, U. A. (2020a). "Türkiye’de Koronavirüsün Eğitime Etkileri – III |Uzaktan eğitimin ilk iki haftası nasıl geçti?". ERG. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede->.

Salman, U.A. (2020b). Türkiye’de koronavirüsün eğitime etkileri-V, Dijital uçurumu öğrenciler anlatıyor. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusunegitime-etkisi-v-dijital-ucurumu-ogrenciler-anlatiyor/>,

TEDMEM. (2020). COVID-19sürecinde eğitim: Uzaktan öğrenme, sorunlar ve çözüm önerileri(TEDMEM Analiz Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Usta, S.Y. ve Gökcan, H.N. (2020) Çocukların ve annelerinin gözünden Covid-19. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6.2: 187-206.

UNESCO (2020a). School closures caused by Coronavirus (Covid-19). <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

The World Bank (2020a). The World Bank Education Global Practice Guidance Note: Remote Learning&COVID9.<http://documents1.worldbank.org/curated/en/531681585957264427/pdf/Guidance-Note-on-Remote-Learning-and-COVID-19.pdf>.

The World Bank (2020b). How countries are using edtech (including online learning, radio, television, texting) to support access to remote learning during the COVID-19pandemic. <https://www.worldbank.org/en/topic/edutech/brief/how-countries-are-using-edtech-to-support-remote-learning-during-the-covid-19-pandemic>

Vonderwell, S. (2003). An examination of asynchronous communication experiences and perspectives of students in an online course: A case study. *Internet and Higher Education*, 6(1), 77-90.

Yang, Y. & Cornelious, L. (2004) Students' Perceptions towards the Quality of Online Education: A Qualitative Approach . <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED485012.pdf> .

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2012). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, E., Mutlu, H. ve Doğanay, G. (2020) Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği. Palet Yayınları.

Yılmaz M. (2020). Uzaktan eğitimin iyileştirilmesi: Salgın kaynaklı eğitim krizini aşmak için öneriler (Politika Notu: 2020/12). İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.